

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/meu.2024.52.0.5211>

УДК: 33.338.2

JEL: E42, E58, E60

РЕЖИМ ТАРГЕТУВАННЯ ІНФЛЯЦІЇ ЯК ЗАСІБ БОРОТЬБИ З ТІНЬОВОЮ ЕКОНОМІКОЮ УКРАЇНИ

Денис Щербатих¹, Наталія Котвицька²

¹ Приватний вищий навчальний заклад «Європейський університет»

e-mail: denys.shcherbatykh@e-u.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5314-1884>

² Приватний вищий навчальний заклад «Європейський університет»

e-mail: nataliia.kotvytska@e-u.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0864-1470>

Анотація. У публікації досліджено як монетарний центрального банку України – режим інфляційного таргетування, сприяє подоланню явищу тіньової економіки, шляхом подолання факторів переходу до тіньового сектору. Через призму зв'язку режиму інфляційного таргетування з показниками реального та фінансового сектору економіки окреслено напрямки впливу даного монетарного режиму на тіньову економіку. За допомогою аналізу динаміки та кореляційного аналізу вище окреслених факторів: індексу споживчих цін, обмінного курсу, рівня безробіття, індексу сприйняття корупції, індексу свободи преси, індексу електронної демократії та інтегрального показника рівня тіньової економіки протестовано наявність впливу режиму інфляційного таргетування на тіньову економіку та окреслено подальші кроки боротьби з цим явищем.
Ключові слова: режим таргетування інфляції, тіньова економіка, стабільність, інфляція, Україна, обмінний курс, центральний банк.

Постановка проблеми. Сьогодні економіка України знаходиться в стані рецесії. Перед країною стоїть завдання якнайшвидшого закінчення військових дій, досягнення макроекономічної стабільності, покращення життя населення, інституційного та економічного відновлення України. Тіньовий сектор є серйозною перепорою на шляху до досягнення добробуту України, оскільки проникає в усі економічні сфери і завдає непоправно-негативних втрат для державного бюджету і економіки в цілому.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Поняття неформальної економіки, його причин та наслідків висвітлювалось у наукових працях таких дослідників: К. Харта [1], А. Шуляка [2], І. Мазур [2], С. Войцехівської [3], Т. Тишук [4], Ю. Харазішвілі [4], О. Іванова [4], натомість явище інфляційного таргетування було досліджено Мішкіним Ф., М. [8], Фазіо М., Сілвою Т., Табаком Б. [9], Взаємозв'язок цих двох явищ не є широко дослідженим проте згадується у роботах Л. Свенсона [10], М. Крослакова [11], М. Галенарова [11], А. Чаканішина [11].

Виділення невирішених раніше частин. Варто зауважити, що незважаючи на досить значний інтерес до вивчення тіньової економіки та інфляційного таргетування,

© Денис Щербатих, Наталія Котвицька, 2024

як окремих економічних явищ – взаємозв'язок між ними та можливість впливу один на одного все ще залишаються недослідженими, тому це є предметом для подальшого наукового пошуку.

Постановка завдання. Оцінка впливу змін в монетарній політиці, що мають на меті подолання інфляції та підвищення прозорості банківської системи, що проводяться центральним банком на стимулювання економічних агентів до участі в офіційному секторі економіки, як наслідок підвищення фіскальних надходжень та створення умов для більш стійкого економічного зростання.

Методи дослідження. Для підготовки наукової статті використані методи аналізу літературних джерел та статистичний аналіз даних, метод порівняння та співставлення даних й інші.

Виклад основного матеріалу дослідження. Хоча поняття неформальної економіки аналізують вже майже п'ятдесят років, трактування його залишається неоднозначним. Є чимало думок не тільки серед населення, а й поміж дослідників про позитивний або нейтральний ефект цього явища на якість життя населення. Крім того, складним є окреслення чітких економічних, а не винятково популістичних заходів боротьби з цим явищем.

За визначенням, що наводить К. Харт тіньова економіка – незареєстрована в установленому порядку економічна діяльність суб'єкта господарювання, яка характеризується ухиленням від сплати податків, статистичного анкетування та подання статистичної звітності, наслідком якого є порушення законодавчо встановлених норм (рівень мінімальної заробітної плати, тривалість робочого часу, умови і безпека праці тощо [1]).

Відповідно є зрозумілим, що боротьба з таким явищем є завжди актуальною задачею для економістів як України, так і інших країн, оскільки саме його існування призводить до зниження або навіть нівелювання результатів всіх інших ефективних кроків та реформ.

В контексті даної статті було проаналізовано як одна з фундаментальних економічних реформ України – перехід на режим таргетування інфляції сприяла подоланню явища тіньової економіки в момент впровадження та наскільки відмова від цього режиму зараз впливає на показники тіньової економіки сьогодення.

Щоб дослідити взаємозв'язок між двома вищеперерахованими явищами – тіньовою економікою та режимом таргетування інфляції необхідно спочатку коротко окреслити основні ознаки та характеристики кожного з них.

Основні ознаки та закономірності тіньової економіки наступні:

- неврегульованість і неофіційний характер діяльності;
- притаманність готівкових операцій або так званих операцій в конвертах;
- ухилення від оподаткування та зниження доходів;
- використання контрабандних та нелегальних товарів;
- корупція та хабарництво;
- невеликі або середні масштаби діяльності [2].

Фактори переходу населення та підприємств можна умовно розділити на три групи: показники реального, зовнішнього та фінансового сектору економіки (рис. 1).

Як можна побачити, факторами, що призводять до змін обсягів тіньової економіки є ті економічні показники, підтримка стабільності яких і є однією з головних задач режиму таргетування інфляції, тож в переліку нижче розглянуто його основні цілі:

- досягнення стабільної інфляції. Центральний банк визначає цільовий рівень інфляції (зазвичай в межах 2–3%) і працює для його досягнення;

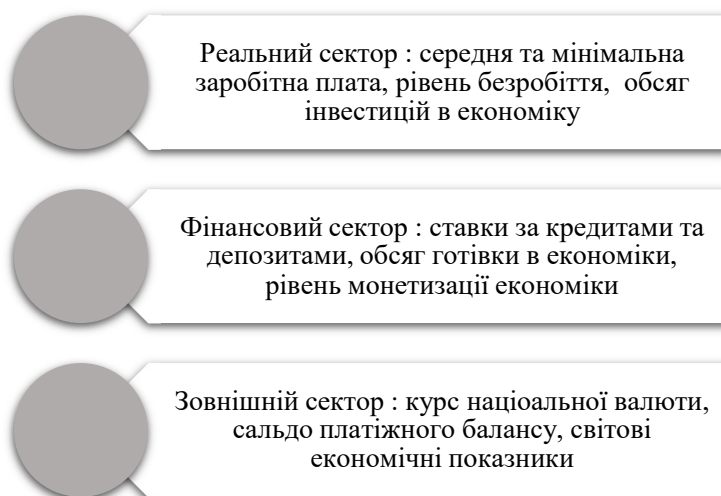

Рис. 1. Фактори переходу до неформального сектору економіки

Джерело: побудовано автором на основі [2], [3], [4]

– забезпечення довіри до національної валюти. Коли інфляція є стабільною та передбачуваною, споживачі та інвестори більш впевнені в стабільності національної валюти;

– зниження невизначеності в економіці;

– підтримка економічного зростання. Режим таргетування інфляції допомагає центральному банку балансувати між стабільністю цін та підтримкою економічного зростання;

– покращення монетарної політики та комунікації. Режим таргетування інфляції надає чіткі орієнтири для монетарної політики. Це також дозволяє центральним банкам бути більш прозорими щодо своїх цілей і рішень, що покращує комунікацію з ринками та громадськістю, сприяючи довірі та передбачуваності [6];

– зниження інфляційних очікувань. Коли громадськість та бізнес вірять, що центральний банк може ефективно контролювати інфляцію, це допомагає знизити інфляційні очікування і, в результаті, саму інфляцію;

– досягнення рівноваги між інфляцією та безробіттям [7].

Відповідно, з вищеперерахованих теоретичних ознак обох режимів можна сформувати гіпотези, щодо того як впровадження режиму таргетування інфляції в Україні сприяє детінізації економіки:

Припущення №1. Впровадження режиму таргетування інфляції допомагає стабільності національної валюти, що зменшує бажання населення та бізнесу тримати кошти в тіні або у вигляді іноземної валюти.

Припущення №2. Дотримання стабільності інфляції через режим таргетування зменшує інфляційні очікування серед населення та бізнесу, що знижує прагнення до приховування доходів і активів.

Припущення №3. Перехід до режиму таргетування інфляції в Україні сприяє зниженню рівня безробіття, оскільки підвищена передбачуваність монетарної політики та зменшення інфляційної невизначеності створили сприятливі умови для економічного

зростання, що зменшило мотивацію до неформальної зайнятості та стимулювало офіційне працевлаштування.

Припущення №4. Впровадження режиму таргетування інфляції дозволяє центральному банку підвищити публічність та якість своєї комунікації, що зменшує невизначеність і стимулює економічних агентів до переходу в офіційну економіку.

Припущення №5. Інфляційне таргетування стимулює розвиток фінансової інфраструктури, зокрема безготівкових платіжних систем, що ускладнює здійснення тіншових операцій.

Припущення №6. Режим таргетування інфляції допомагає загальному зміцненню економічних інститутів, що дозволяє більш ефективно боротися з корупцією і тіншовими схемами.

Для підтвердження або спростування висунутих гіпотез було проведено кореляційний та графічний аналіз динаміки інтегрального показника рівня тіншової економіки (у % до ВВП) та наступних показників (розміщені в порядку припущень, яких безпосередньо стосуються) [5], [12], [13]:

- обмінний курс грн до долара США [10];
- індекс споживчих цін (у %) [11];
- рівень безробіття (у %) [12];
- індекс свободи преси (від 0 до 100) – оцінює рівень свободи преси в країні, визначаючи, наскільки журналісти та медіа можуть працювати без втручання з боку влади, загроз або цензури [17];
- індекс електронної демократії (від 0 до 100) – вимірює розвиток електронного урядування в країнах, зокрема наявність послуг, доступних онлайн, взаємодію між урядом і громадянами, а також доступ до публічної інформації через цифрові платформи [18];
- індекс сприйняття корупції (від 0 до 100) – вимірює сприйняття рівня корупції в державному секторі певної країни на основі оцінок експертів і бізнесменів [19].

Для співвимірності показників всі значення були переведені в приріст до попереднього періоду, період, що аналізується: 2012 – 2023 роки. Період був обраний таким чином для того, щоб з одного боку охопити період до впровадження режиму таргетування інфляції, з іншого – проаналізувати останні наявні актуальні дані.

Між кожним наведеним показником та рівнем тіншової економіки був розрахований коефіцієнт кореляції за три різних періоди:

- період №1: з 2012 по 2023, для оцінки всього досліджуваного періоду;
- період №2: з 2016 по 2023, для аналізу періоду після впровадження режиму таргетування інфляції до останніх актуальних даних;
- період №3: з 2016 по 2021, для дослідження періоду на якому режим таргетування інфляції функціонував (з 2022 року через початок повномасштабного вторгнення РФ до України Національний банк України був змушений повернутись спочатку до режиму фіксованого обмінного курсу, а згодом у 2023 – до режиму керованої гнучкості обмінного курсу).

Взаємозв'язок між рівнем тіншової економіки та інфляції в Україні проаналізовано на рис. 2.

Коефіцієнт кореляції на Періоді №1 – 0.17; на Періоді №2 – (0.24); на Періоді №3 – 0.68, що підтверджує існування позитивного кореляційного зв'язку між рівнем інфляції та часткою тіншової економіки на двох з трьох досліджуваних періодах. Висока інфляція, як правило, сприяє росту тіншової економіки, оскільки економічні агенти

намагаються захистити свої активи та доходи від інфляційних втрат шляхом використання неформальних ринків або уникання податків. Водночас, стабільність та низька інфляція можуть мати ефект детінізації, оскільки зменшується потреба у «тіньових» механізмах ведення бізнесу. Найсильніший зв'язок демонструє період «чистого» режиму таргетування інфляції.

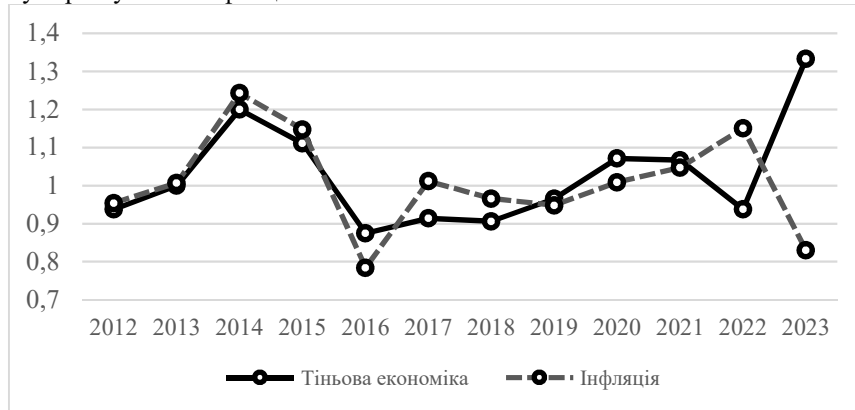

Рис. 2. Динаміка рівня тіньової економіки та індексу споживчих цін: 2012-2023 рр.

Джерело: побудовано автором на основі [5], [12], [13], [14]

Взаєморозвиток тіньової економіки та обмінного курсу гривні в Україні проаналізовано на рис. 3:

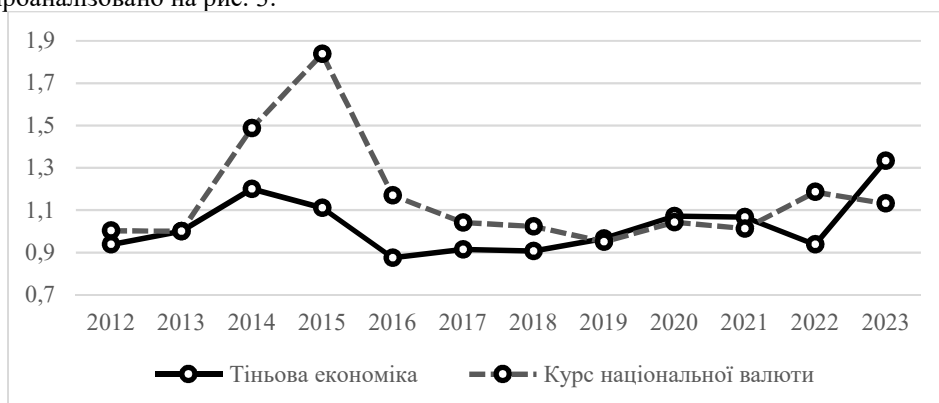

Рис. 3. Динаміка рівня тіньової економіки та обмінного курсу національної валюти: 2012-2023 рр.

Джерело: побудовано автором на основі [5], [12], [13], [15]

Коефіцієнт кореляції на Періоді №1 – 0.39; на Періоді №2 – 0.007; на Періоді №3 – 0.43. Як і з інфляцією, обмінний курс гривні має прямий зв'язок з рівнем тіньової економіки і знову є найсильнішим на Періоді №3, що підтверджує висунуте раніше припущення, оскільки економічна невизначеність, викликана девальвацією, стимулює бізнеси та населення шукати способи уникати офіційних податків і витрат. І навпаки, стабільність обмінного курсу може підвищити довіру до національної валюти, і, як результат, стимулювати економічних агентів до переходу в офіційну економіку.

Динаміку тіньової економіки та рівня безробіття в Україні зображено на рис. 4.

Рис. 4. Динаміка рівня тіньової економіки та рівня безробіття: 2012-2023 рр.

Джерело: побудовано автором на основі [5], [12], [13], [16]

Коефіцієнт кореляції на Періоді №1 – (0.14); на Періоді №2 – (0.25); на Періоді №3 – 0.63. Інтуїтивно зрозумілий – прямий взаємозв'язок між рівнем безробіття та тіньовою економікою існує лише в період безпосередньо режиму таргетування інфляції (з 2016 по 2021). Підвищення рівня безробіття, як правило, супроводжується збільшенням тіньової економіки, оскільки люди, що втрачають офіційну роботу, шукають можливості заробітку в неформальному секторі. З іншого боку, зниження рівня безробіття може зменшувати потребу в тіньових економічних операціях, оскільки більша частина населення має стабільну офіційну зайнятість. Виникнення оберненого зв'язку на двох інших проаналізованих періодах може бути теоретично пов'язане з недосконалістю статистичних даних по безробіттю після початку повномасштабного вторгнення (через велику кількість біженців та людей, що залишились на окупованих територіях).

Наступний аналіз показує динаміку тіньової економіки та індексу свободи преси (рис. 5).

Рис. 5. Динаміка рівня тіньової економіки індексу свободи преси: 2012-2023 рр.

Джерело: побудовано автором на основі [5], [12], [13], [17]

Коефіцієнт кореляції на Періоді №1 – 0.15; на Періоді №2 – 0.31; на Періоді №3 – (0.62).

Аналогічно до попереднього показника, найсильніший та теоретично обґрунтований зв'язок існує лише на періоді режиму таргетування інфляції. Обернений зв'язок пояснюється тим що обмеження доступу до важливих економічних даних підвищує рівень невизначеності в економіці. Така невизначеність, у свою чергу, стимулює зростання неформальних економічних процесів, оскільки суб'єкти господарювання прагнуть уникати надмірного контролю і регулювання з боку держави або фінансових установ. В таких умовах підприємства можуть шукати альтернативні, менш прозорі способи ведення бізнесу, що в свою чергу посилює тіньову економіку та ускладнює моніторинг економічної ситуації з боку органів влади. Взаєморозвиток тіньової економіки та індексу електронної демократії в Україні проаналізовано на рис 6.

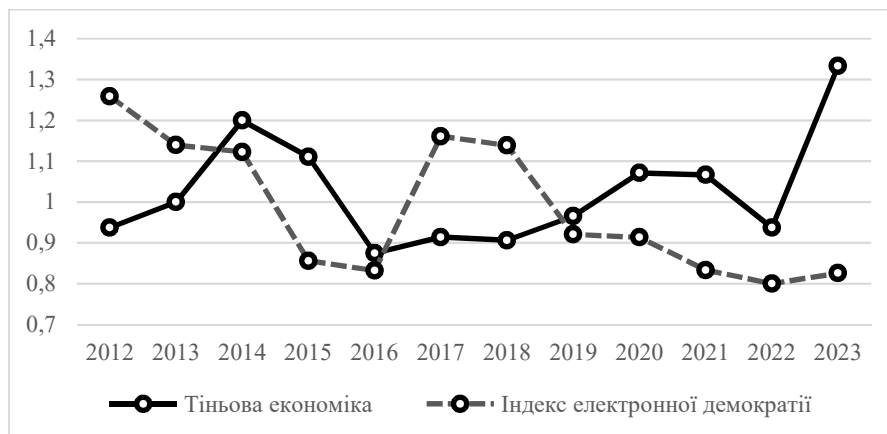

Рис. 6. Динаміка рівня тіньової економіки та індексу електронної демократії: 2012-2023 рр.

Джерело: побудовано автором на основі [5], [12], [13], [18]

Коефіцієнт кореляції на Періоді №1 – (0.27); на Періоді №2 – (0.4); на Періоді №3 – (0.44), що підтверджує попередню висунуту гіпотезу на всіх трьох періодах. Розвиток електронної демократії відіграє важливу роль у забезпеченні більшої прозорості та доступності урядових послуг, що сприяє створенню ефективнішої та відкритішої взаємодії між громадянами та державними інститутами. Коли громадяни мають прямий доступ до інформації та можливість взаємодіяти з урядом через цифрові платформи, це значно знижує необхідність у використанні неформальних економічних практик, які часто виникають унаслідок обмеженого доступу до офіційних каналів. Завдяки цифровізації, громадяни можуть швидко отримати всю необхідну інформацію, подавати заяви, отримувати довідки або подавати податкові декларації безпосередньо через інтернет, що значно спрощує їхню взаємодію з державою. Це також сприяє більшій підзвітності та відповідальності з боку уряду, оскільки всі процеси стають більш прозорими та документованими.

Динаміку тіньової економіки та індексу сприйняття корупції проаналізовано на рис. 7.

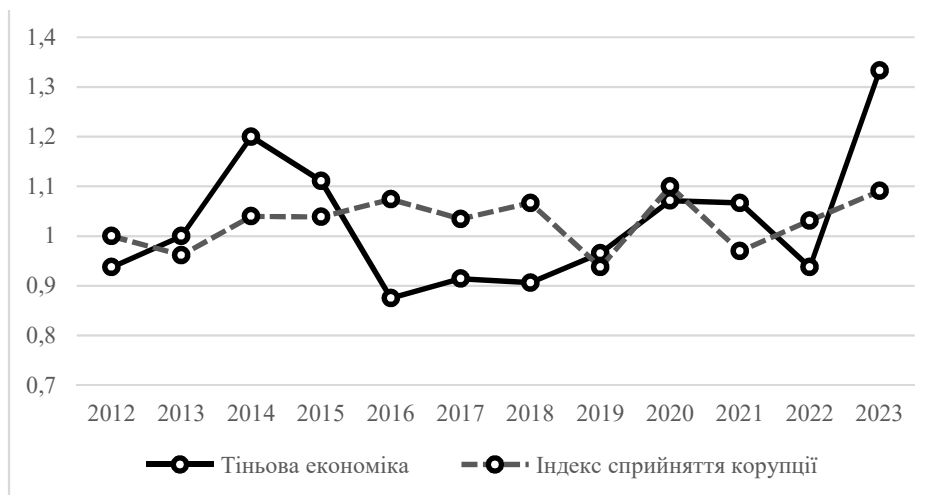

Рис. 7. Динаміка рівня тіньової економіки та індексу сприйняття корупції: 2012-2023 рр.

Джерело: побудовано автором на основі [5], [12], [13], [19]

Коефіцієнт кореляції на Періоді №1 – 0.26; на Періоді №2 – 0.24; на Періоді №3 – (0.19). Сила зв'язку між цими двома показниками є посередньою для всіх періодів, але теоретично-правильним – оберненим, зв'язок є лише на періоді функціонування режиму таргетування інфляції. Саме такий зв'язок показників обумовлений тим, що толерування корупції призводить до низького рівня довіри до державних інституцій, що може посилювати тенденції до участі в тішовій економіці. Коли громадяни відчують, що уряд або його інститути є корумпованими або неефективними, вони можуть обирати неформальні способи здійснення економічної діяльності, що є менш підконтрольними державі.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Всі проаналізовані в статті гіпотези щодо позитивного впливу інституційних та економічних наслідків впровадження режиму таргетування інфляції на явище тішової економіки підтвердились, що дає чітке розуміння, що якнайшвидше повернення до режиму таргетування інфляції є саме тим шляхом, який може сприяти післявоєнному зростанню економіки, зниженню рівня інфляції, подоланню девальвації гривні та скороченню масштабів неформальної економічної діяльності. В подальших дослідженнях перелік втиснутих гіпотез щодо впливу режиму таргетування інфляції на детінізацію економіки України можна розширити додавши більше факторів фінансового сектору та застосувавши для тестування взаємозв'язку економетричний (регресійний) аналіз.

1. Hart K. Money in an Unequal World. 2001. 12-17 с. URL: <https://doi.org/10.1177/14634990122228755>.
2. І. Мазур, А. Шишак. Соціально-економічна природа тішової економіки та причини її розвитку на підприємстві. Економіка 1/190. 2017. URL: <https://doi.org/10.17721/1728-2667.2017/190-1/2>.
3. Войцехівська С. Детінізація економіки як запорука фінансової безпеки держави. Економіка та суспільство. ISSN 2524-0072. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2957>.

4. Т. А. Тишук, Ю. М. Харазішвілі, О. В. Іванов. Тіньова економіка в Україні: масштаби та напрямки подолання. Київ, 2011. 14 с. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2012-03/TEN.indd-532d7.pdf>.
5. Тенденції тіньової економіки. URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=e384c5a7-6533-4ab6-b56f-50e5243eb15a&tag=TendentsiiTinovoїEkonomiki>.
6. Національний банк України. Дорожня карта Національного банку України з переходу до інфляційного таргетування. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IT_nbu_pr_2016-03-16.pdf?v=7.
7. Інфляційне таргетування: чому цей монетарний режим потрібен НБУ і що НБУ робить для його запровадження. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/T%D0%B0%D1%80%D0%B3%D0%B5%D1%82%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_pr_2014-12-23.pdf?v=4.
8. Frederic S. M. International Experiences with Different Monetary Policy Regimes. Graduate School of Business, Columbia University and National Bureau of Economic Research. 20–48 с. URL: <https://larseosvensson.se/files/conf/mishkin.pdf>.
9. Dimas Mateus Fazio. Inflation targeting and financial stability: Does the quality of institutions matter?. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0264999317304820?via%3Dihub>
10. Svensson L. E. Inflation Targeting. Lars E.O. Svensson Sveriges Riksbank, Stockholm University, CEPR and NBER. URL: <https://larseosvensson.se/files/papers/HandbookIT.pdf>
11. Viera Kubickova, Monika Nadova Kroslovakova, Adrián Čakanjšin. The economic consequences of inflation on the dynamics of business environment in central Europe. Journal of Infrastructure Policy and Development. URL: <https://doi.org/10.24294/jipd10303>.
12. Внесок у неформальний сектор економіки. URL: https://eti.gov.ua/ekonomichni-ta-socialni-efekti/vnesok-v-ekonomiku-ukrayini/vnesok_u_neformalnij_sektor_ekonomiki/.
13. Гетман О. На яких схемах тіньової економіки держава втрачає найбільше?. *Економічна правда*. 31.10.2024. URL: <https://epravda.com.ua/columns/2024/10/31/721290/#:~:text=%D0%97%D0%B3%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%BE%20%D0%B7%20%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%BC%D0%B8%20%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D0%BC%D0%B8%20%D0%9C%D1%96%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B0,%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%8F%D0%B7%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D1%85%20%D0%B7%20%D0%B2%D0%BE%D1%94%D0%BD%D0%BD%D0%B8%D0%BC%D0%B8%20%D0%B4%D1%96%D1%8F%D0%BC%D0%B8>
14. World Bank Open data. URL: <https://data.worldbank.org/>
15. Індекс інфляції в Україні. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/inflation/>
16. Рівень безробіття в Україні. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/unemploy/>
17. Reporters without Borders. URL: <https://rsf.org/en/index>.
18. UN E-Government Knowledgebase. URL: <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Data-Center>.
19. Corruption Perceptions Index. URL : https://www.transparency.org/en/cpi/2023?gad_source=1&gclid=CjwKCAiA-ty8BhA_EiwAkyoa3zBAsWO_cWXeQsil9lvht_MUYjZRDjQN0WYej92zVraFqkg3XeRYIhoCZoQQA_vD_B

References

1. Hart K. (2001). Money in an Unequal World. 12-17 p. Retrieved from: <https://doi.org/10.1177/14634990122228755>.
2. I. Mazur, A. Shyshak. The socio-economic nature of the shadow economy and the reasons for its development at the enterprise. Economics 1/190. 2017. Retrieved from: <https://doi.org/10.17721/1728-2667.2017/190-1/2>

3. Wojciechowska S. Detinization of the economy as a guarantee of the financial security of the state. *Economics and society*. ISSN 2524-0072. Retrieved from: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2957>
4. T. A. Tyshchuk, Yu. M. Kharazishvili, O. V. Ivanov. *Shadow economy in Ukraine: scope and directions of overcoming*. Kyiv, 2011. 14 p. Retrieved from: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2012-03/TEN.indd-532d7.pdf>
5. Trends in the shadow economy. Retrieved from: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=e384c5a7-6533-4ab6-b56f-50e5243eb15a&tag=TendentsiiTinovoiEkonomiki>
6. National Bank of Ukraine. Roadmap of the National Bank of Ukraine for the transition to inflation targeting. Retrieved from: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IT_nbu_pr_2016-03-16.pdf?v=7
7. Inflation targeting: why this monetary regime is needed by the NBU and what the NBU is doing to implement it. Retrieved from: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/T%D0%B0%D1%80%D0%B3%D0%B5%D1%82%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_pr_2014-12-23.pdf?v=4
8. Frederic S. M. International Experiences with Different Monetary Policy Regimes. Graduate School of Business, Columbia University and National Bureau of Economic Research. 20–48 p. Retrieved from: <https://larseosvensson.se/files/conf/mishkin.pdf>
9. Dimas Mateus Fazio. Inflation targeting and financial stability: Does the quality of institutions matter?. Retrieved from: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0264999317304820?via%3Dihub>
10. Svensson L. E. Inflation Targeting. Lars E.O. Svensson Sveriges Riksbank, Stockholm University, CEPR and NBER. Retrieved from: <https://larseosvensson.se/files/papers/HandbookIT.pdf>
11. Viera Kubickova, Monika Nadova Kroslovakova, Adrián Čakanišin. The economic consequences of inflation on the dynamics of business environment in central Europe. *Journal of Infrastructure Policy and Development*. Retrieved from: <https://doi.org/10.24294/jipd10303>.
12. Contribution to the informal sector of the economy. Retrieved from: https://eiti.gov.ua/ekonomichni-ta-socialni-efekti/vnesok-v-ekonomiku-ukrayini/vnesok_u_neformalnij_ektor_ekonomiki/
13. Getman O. On which schemes of the shadow economy does the state lose the most?. *Economic Truth*. 10/31/2024. Retrieved from: <https://epravda.com.ua/columns/2024/10/31/721290/#:~:text=%D0%97%D0%B3%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%BE%20%D0%B7%20%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%BC%D0%B8%20%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D0%BC%D0%B8%20%D0%9C%D1%96%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B0,%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%8F%D0%B7%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D1%85%20%D0%B7%20%D0%B2%D0%BE%D1%94%D0%BD%D0%BD%D0%B8%D0%BC%D0%B8%20%D0%B4%D1%96%D1%8F%D0%BC%D0%B8>
14. World Bank Open data. Retrieved from: <https://data.worldbank.org/>
15. Inflation Index in Ukraine. Retrieved from: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/inflation/>
16. Unemployment Rate in Ukraine. Retrieved from: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/unemploy/>
17. Reporters without Borders. Retrieved from: <https://rsf.org/en/index>
18. UN E-Government Knowledgebase. Retrieved from: <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Data-Center>
19. Corruption Perceptions Index. Retrieved from: https://www.transparency.org/en/cpi/2023?gad_source=1&gclid=CjwKCAiA-ty8BhAEiwAkyoa3zBAsWO_cWXeQsil9lvht_MUYjZRDjQN0WYej92zVraFqkg3XcRYlhoCZoQQAvD_B

INFLATION TARGETING REGIME AS A MEANS OF COMBATING THE SHADOW ECONOMY OF UKRAINE

Denis Shcherbatykh ¹, Nataliia Kotvytska ²

¹Private Higher Education Institution "European University"

e-mail: denys.shcherbatykh@e-u.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5314-1884>

²Private Higher Education Institution "European University"

e-mail: nataliia.kotvytska@e-u.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0864-1470>

Abstract. The publication examines the impact of the monetary policy of the Central Bank of Ukraine, particularly the inflation targeting regime, on reducing the level of the shadow economy. The study explores the mechanisms through which inflation targeting helps mitigate incentives for transitioning to the shadow sector, including ensuring price stability, increasing confidence in the national currency, and enhancing macroeconomic predictability. Special attention is given to the role of inflation targeting in fostering financial discipline among economic agents and strengthening public trust in monetary policy. To assess the impact of this monetary regime on the shadow economy, an analysis of the dynamics of key macroeconomic indicators was conducted. These include the consumer price index, exchange rate, and unemployment rate, as well as institutional factors such as the corruption perception index, the press freedom index, and the e-democracy index. The study employs correlation analysis and dynamic indicator analysis to examine the relationships between these factors and the level of the shadow economy over several distinct periods: three years before the introduction of inflation targeting until 2023, from the moment inflation targeting was introduced until 2023, and during the period of "pure" inflation targeting from 2016 to 2021. Given the extraordinary circumstances of 2022, when Ukraine was compelled to abandon inflation targeting due to military actions, the study also considers the implications of such a forced shift. The research identifies key challenges and limitations that may hinder the effectiveness of inflation targeting in combating shadow economic activities. These include external shocks, institutional weaknesses, and limited public awareness of monetary policy objectives. Based on the findings, the publication outlines recommendations aimed at further reducing the shadow sector. These include strengthening the institutional framework, improving financial literacy among the population, fostering greater transparency in financial transactions, and enhancing the overall business climate to encourage formal economic activity.

Keywords: inflation targeting regime, shadow economy, stability, inflation, Ukraine, exchange rate, central bank.

Стаття надійшла до редколегії 02.11.2024

Прийнята до друку 25.11.2024